

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та
інформаційно-аналітичної діяльності

СИЛАБУС

Вибіркової навчальної дисципліни

«МУЗЕЙНА ЕТИКА»

підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»

**освітньо-професійна програма «Музеєзнавство, пам'яткознавство,
культурний туризм»**

Силабус вибиркового освітнього компонента «МУЗЕЙНА ЕТИКА» підготовки магістра, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», за освітньою програмою «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм».

Розробник: Чибирак С. В., доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, к.і.н., доцент.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Чибирак С. В.)

Завідувач кафедри:

(Гаврилюк С. В.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна/освітньо- наукова/освітньо-творча програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	02 Культура і мистецтво 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство ОПП «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм» ОС «Магістр»	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання <u> 2 </u>
ІНДЗ: €		Семестр 1-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
Мова навчання – українська		Форма контролю: залік
		Навчальний план 2023 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Чибирак Світлана Вікторівна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: 0994326189 (Viber), Chibirak.Svitlana@vnu.edu.ua.

Дні занять: див. електронний розклад <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Музейна етика» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін і спрямований на: ознайомлення здобувачів освіти із сучасними етичними проблемами музею, консервації та збереження культурної спадщини; розгляд філософських та практичних моральних дилем, що виникають в ході музейної роботи; вивчення етичного аспекту взаємодії керівництва і співробітників музею, музейного товариства та ринку музейних творів, професійного музейного товариства і суспільства; комплексного узагальнення студентами теоретичних основ музейної етики та застосування практичних знань та вмінь у професійній діяльності.

2. Пререквізити: ОК «Новітні практики у музейній діяльності».

Постреквізити: Кваліфікаційна робота.

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою є комплексне узагальнення студентами світоглядних поглядів музейного працівника як способу взаємодії з іншими людьми, із соціальним та природним світом; а також тенденції та закономірності становлення й розвитку музейної етики. Завдання: розуміти загальні питання етики та сутності етичних систем; вміти науково та логічно формулювати власну думку за допомогою понятійного апарату; виявляти

та знати специфіку роботи у музеї з відвідувачами; демонструвати здатність аналізувати основні категорії етики у контексті професійної діяльності музейних працівників; застосовувати теоретичні знання музейної етики у професійної діяльності (зокрема, у комунікації в колективі та з цільовою аудиторією).

4. Результати навчання (компетентності). ЗК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 2. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК 3. Здатність працювати з урахуванням вітчизняного і міжнародного контексту. ЗК 6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. СК 5. Здатність розвивати соціальне усвідомлення ролі культурної спадщини. ПРН 13. Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (Семін.)	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Історія етики						
Тема 1. Етика як наука. Категорії етики у контексті збереження культурної спадщини	12	2		10		Б, ДС
Тема 2. Філософсько-історична сутність етики	14	2	2	10		УО, ДС, Р/10
Разом за модулем 1	26	4	2	20		10
Змістовий модуль 2. Ділова етика наукового працівника музею						
Тема 3. Професійна етика музейника	14		2	10	2	Б, ДС, УО/10
Тема 4. Підготовка та проведення ділових зустрічей	14	2		10	2	Б, ДС
Тема 5. Вербальні та невербальні формиділового спілкування	12		2	10		РМГ, РЗ/К, Р/10
Тема 6. Ділова атрибутика та одяг	12	2		10		Б, ДС
Разом за змістовим модулем 2	52	4	4	40	4	20
Змістовий модуль 3. Кодекс музейної етики.						
Тема 15. Міжнародна рада музеїв та її роль в регулюванні відносин між музеями світу	10		4	6		УО, Р, ДС/10x2
Тема 17. Кодекс музейної етики від ICOM	12	2		8	2	Б, ДС
Тема 18. Музейна етика відносно колекцій	12		2	8	2	УО, Р, РМГ, РЗ/К/10

Тема 19. Професійна етика консерваторів та реставраторів	8		2	6		Б, ДС/10
Разом за модулем 3	42	2	8	28	4	40
Всього балів						70
Самостійна робота						10
ІНДЗ						10
Активна участь у роботі на лекційних та семінарських заняттях						10
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Опрацювати питання: «Сучасний стан етики».

Опрацювати питання: «Етика державних службовців в Україні».

Опрацювати питання: «Етика державних службовців. Світова практика».

Описати процес як Ви домовляєтесь про ділову зустріч, пов’язану із майбутньою виставкою/культурно-освітнім заходом, за допомогою телефону/електронної пошти.

Описати як має відбуватися: «Зустріч делегації у музеї».

Скласти правила корпоративної етики в музеї (врахувати різні рівні комунікації: предмет-співробітник, співробітник-співробітник, співробітник-відвідувач).

Опрацювати питання: «Професійна поведінка та приватні інтереси».

Твір-роздуми на тему: «Чи може науковий працівник музею формувати приватну колекцію?»

Опрацювати питання: «Експозиція та дослідження музейних колекцій: етичний аспект».

Опрацювати питання: «Музейні пам’ятки і колекції: проблеми авторського права, інтелектуальної власності в Україні та світі».

Опрацювати питання: «Охорона і захист колекцій. Теорія і практика».

Опрацювати питання: «Етика під час проведення експертизи та наукових досліджень. Профілактика і консервація».

Опрацювати питання: «Етичні вимоги до надання експертизи».

Скласти схему діяльності ICOM.

Опрацювати історію створення та діяльності ICOM

Опрацювати питання: «Вступ українського музею у члени ICOM».

Опрацювати питання: «Формування етичних норм у музейних працівників».

Скласти план дій щодо порятунку музейних предметів в умовах надзвичайної ситуації (техногенної катастрофи, військового конфлікту тощо).

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Написати реферат до 20 сторінок, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1. Поля: ліве – 3 см, верхнє – 2 см, праве – 1,5 см, нижнє

– 2 см). Враховується зміст, структурованість тексту, дотримання академічної доброчесності, технічних вимог, вміння представити результати дослідження аудиторії. У кінці виконаного завдання потрібно вказати опрацьовану літературу, перелік якої обов'язково повинен включати наукові публікації за останні три роки. Реферат може містити додатки. Повнота висвітлення обраної теми визначатиме оцінку. Максимальна оцінка – 10 балів.

Перелік тем:

1. Походження моралі, її призначення та основні властивості: нормативність, оціночність, імперативність.
2. Система моральної регуляції: моральні цінності та ідеали, норми і принципи моралі.
3. Моральні виміри особистості.
4. Моральний абсолютизм Сократа.
5. Етика у контексті філософії Аристотеля «Велика етика».
6. Релігійна етика Середньовіччя: християнство, іслам.
7. Етичні погляди Відродження.
8. Етична система І. Канта.
9. Посткласична етика: А. Шопенгауер, Ф. Ніцше.
10. Етичні норми у контексті збереження культурної спадщини.
11. Роль етики в системі суспільних відносин музейного середовища.
12. Науково-уніфікований паспорт пам'ятки культури. Протокол оцінки пам'яток культури.
13. Значення Міжнародної Ради Музеїв в збереженні всесвітньої культурно-історичної спадщини.
14. Висвітлити діяльність одного із міжнародних Комітетів ICOM (довільний вибір).
15. Правові та етичні положення щодо комплектування музейних колекцій в Україні/світі (можна обрати для прикладу одну країну чи кілька).
16. Українська ментальність та збереження культурно-історичної спадщини.
17. Народна мораль і етика українців.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання здійснюється відповідно до [“Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки” від 29 червня 2022 р.](#) та з врахуванням політики щодо академічної доброчесності. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях (70 бали), підготовки ІНДЗ (10 балів). Під час семінарських занять передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу ОК, віднесеного на самостійну роботу, що оцінюється у 10 балів. Активна участь у роботі семінарських занять оцінюється в 10 балів. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати навчальні заняття, систематично засвоювати теоретичний матеріал, активно працювати на семінарах та лекціях, брати участь в обговоренні проблемних і дискусійних питань.

Викладач на початку вивчення курсу ознайомлює здобувачів вищої освіти

із політикою оцінювання, визначає дедлайни (зазначаючи терміни здачі усіх видів запланованих робіт). Продовження дедлайну можливе лише у зв'язку з форс-мажорною ситуацією та за наявності документів, що її підтверджують. За поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) і за умови погодження з деканом факультету навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в тому числі і в online формі.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); при виконанні завдань самостійної роботи та індивідуально-дослідного завдання робити посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права. Недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час занять та проведення модульного контролю в цілях, якщо це не пов'язано із навчальним процесом.

Консультації надаються оффлайн (в аудиторії згідно графіку) та онлайн (через платформу Teams, за допомогою електронної скриньки).

Окремі теми, змістовий модуль, самостійна робота, ІНДЗ чи освітня компонента може бути Perezарховано здобувачу вищої освіти відповідно до [«Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» від 29 червня 2022 р.](#)

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік питань до заліку:

1. Поняття «етика» та її види.
2. Предмет і завдання етики.
3. Основні поняття і категорії етики.
4. Етика в античну добу.
5. Етика доби Середньовіччя та Відродження.
6. Етичне вчення доби раціоналізму та Просвітництва XVII–XVIII ст.
7. Етика класиків німецької філософії (Етика І. Канта, Г. Гегеля. «Науковчення» Й. Фіхте. Етика свободи Ф. Шеллінга).

8. Соціально-етичний радикалізм (Утопічний соціалізм. Революційний демократизм (Україна). Революційне народництво: ідея «морального боргу»).
9. Соціально-етичний лібералізм XIX–XX ст. (Утилітаризм. Позитивізм. Прагматизм. «Філософія життя». Метаетика. Етика «всеєдності»).
10. Моральні аспекти професійності.
11. Професійна етика наукового працівника.
12. Правове забезпечення етики поведінки державних службовців. Кодекс поведінки державних службовців.
13. Етика державних службовців. Світова практика.
14. Етика туризму: туриста та екскурсовода.
15. Домовленість про ділову зустріч.
16. Зустріч делегації.
17. Діловий протокол.
18. Діловий одяг.
19. Візитні картки.
20. Етичні обов'язки музейних працівників.
21. Професійна відповідальність. Відповідальність за суспільно важливу і наукову інформацію.
22. Професійна поведінка та приватні інтереси.
23. Етика та професійна поведінка працівників музеїв.
24. Професійна відповідальність.
25. Професійні взаємовідносини.
26. Професійні консультації.
27. Психологічна культура спілкування.
28. Практика ведення переговорів
29. Особливості спілкування з іноземцями.
30. Законодавство України щодо збереження культурно-історичної спадщини.
31. Міжнародне право зі збереження світової природної і культурної спадщини.
32. Міжнародна рада музеїв. Історія створення.
33. Структура, мета та завдання ICOM.
34. Міжнародні комітети музеїв ICOM
35. Український комітет Міжнародної ради музеїв.
36. Мета та завдання всеукраїнської громадської організації ICOM.
37. Комплектування та переміщення колекцій.
38. Охорона і захист колекцій.
39. Експозиція та дослідження музейних колекцій.
40. Порядок надання послуг по експертизі пам'яток, оцінці культурних цінностей.
41. Етичні вимоги до надання експертизи.
42. Проведення оцінки пам'яток, встановлення оригінальності та незаконний матеріал.
43. Головна мета професійних консерваторів та реставраторів. Їх професійна поведінка.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
-----------------------	----------------------------

90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перекладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Акуленко В., Мельничук О Міжнародне право охорони культурної спадщини. *Український щорічник міжнародного права : наук. альм.* Київ, 2007. С. 135–168.
2. Блощинська В. А. Етика : практикум : навч. посіб. Київ Центр навч. л-ри, 2005. 246 с.
3. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика : навч. посіб. : для студ. ВНЗ. Київ, 2011. 252 с.
4. Буковський І. В. Деякі моменти морального нормування в професійній етиці музейного працівника. *Гілея: науковий вісник.* Збірник наукових праць. Київ, 2018. Випуск 128. Серія: Історичні науки. С. 96–100.
5. Василевська Т. Українські культурні особливості етики державного службовця. *Українознавство.* 2008. № 3. С. 116–119.
6. Гоцалюк С. Ю. Правове регулювання етичних кодексів у соціокультурній діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Сер.: Юриспруденція. 2019. № 41. Том 1. С. 61–64.
7. Закон України про музеї та музейну справу. *Відом. Верховної Ради України.* 1995. № 25. Ст. 191.
8. Закон України про охорону культурної спадщини. *Відом. Верховної Ради України.* 2000. № 39. Ст. 333.
9. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. Київ, 2005. 220 с.
10. Кодекс музейної етики від ICOM. *Наукові записки Державного Природничого музею.* Львів, 2007. Випуск № 23. С. 3–16.
11. Малахов В. Етичний кодекс ученого: аксіологія і прагматика. *Вісник НАНУ України.* 2009. № 5. С. 12–19.
12. Мовчан В. С. Етика : навч. посіб. Київ, 2007. 484 с.
13. Норріс Л., Ланкеліне В. Доповідь про розвиток сектору культурної спадщини в Україні. 2017. 47 с. URL : https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Subsector_report_Ua_ukrainian_Fin.pdf
14. Переміщення культурних цінностей через державний кордон та їх реституція як складова частина позитивного іміджу України. *Проблеми збереження музейної та архівної спадщини в сучасній Україні в контексті втрат Львівського архіву : допом. матеріали до "круглого столу".* Київ, 2005. С. 108–112.
15. Півень А. Етика державного службовця. Методичний посібник. Одеса, 2010. 11 с.

- 16.Ткаченко Т. О. Міжнародна рада музеїв (ICOM). *Основи сучасного музейного менеджменту*. URL : <http://artmuzeum.kr.ua/pro-muzej/konferenczii/konferencziya-osnovi-suchasnogo-muzejnogo-menedzhmentu/tkachenko-t.o.-direktor-kirovogradskogo-oblasnogo-xudozhnogo-muzeyu.html>
- 17.Andrei M. A., Genoways H. H. Museum Ethics. *Curator The Museum Journal*. 1997. № 40(1). С. 6–12.

Інтернет-ресурси:

1. Український національний комітет Міжнародної ради музеїв. URL : <http://icom.in.ua/>
2. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень. URL: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/>